

Shock Therapy

Photographs of the Polish Transformation After 1989

1989 Sonrası Polonya'dan Dönüşüm Fotoğrafları

Shock Therapy

The project is organized as part of the 2014 cultural programme celebrating 600 years of diplomatic relations between Turkey and Poland.

turkiye.culture.pl

Etkinlik, 2014 yılında kutlanan Polonya-Türkiye ilişkilerinin tesisinin 600. yıldönümü münasebetiyle düzenlenen kutlamaların kültür programı çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

turkiye.culture.pl

Photographs of the
Polish Transformation After 1989

1989 Sonrası Polonya'dan
Dönüşüm Fotoğrafları

Ministry of
Culture
and National
Heritage of
the Republic
of Poland.

**Fundacja
Nowych
Działañ**

Photo/Fotoğraf: Wojtek Wilczyk

Photographers / Fotoğrafçılar

Anna Beata Bohdziewicz

Kuba Dąbrowski

Elżbieta Janicka

Witold Krassowski

Chris Niedenthal

Konrad Pustoła

Szymon Rogiński

Tadeusz Rolke

Wojtek Wieteska

Wojtek Wilczyk

Foreword / Önsöz

Refik Akyüz

600th year of the commencement of diplomatic relations between Poland and Turkey (Ottoman Empire) is being celebrated with diverse cultural activities in both countries.

Shock Theraphy exhibition of Polish photographers focuses their products of the last twenty-five years which reflect the transformation the country has undergone following the demise of the Eastern Block. My interest in Poland has developed simultaneously with my interest in its history. I can mention Polonezköy, a village at the outskirts of Istanbul, and Adam Mickiewicz Museum in Istanbul as initiators of this attention.

My interest in Polish photography on the other hand has developed later on, at the beginning of 2000. We received a letter from a young Polish photographer who had somehow bought our photography magazine Geniş Açık while he was in Istanbul and wanted to meet with us. This letter gave us the opportunity to get acquainted with the magazine Kwartalnik Fotografia, published by a group of people who shared the same passion for photography as that of ours. We started to exchange the published issues of our magazines and continued to do so up until the last issue of Geniş Açık, where Ireneusz Zjezdalka, the editor of our Polish counterpart, contributed with an article on photographic publications. We lost our contact with her sudden death, but my later connections with Polish photographers with whom I met on several occasions instigated my curiosity about their works. Almost nothing was known about them in Turkey and I think that Shock Therapy is an excellent occasion for all of us to discover them.

Our historical contact with Poland started in the military field, as it was the case with many other countries. During the period of the Ottoman expansion, a part of Ukraine was also included in Poland and the relationship with the Crimean Tartars, could be responsible for the beginning of this alliance. Another significant historical event was the rescue of Vienna by III. Jan Sobiecki, commander of the Polish army. Poland has seen several invasions in history due to its location between Germany and Russia. The establishment of Polonezkoy in Istanbul was due to one of this invasions and the ensuing resistance in the nineteenth century. Following the oppression of this revolt, a group of people came to Istanbul as refugees. Poland also hosted the Warsaw Ghetto, created by the Nazi regime during the II. World War, the present condition of which was documented by two of the participants of this exhibition. Auschwitz-Birkenau concentration and death

Polonya ile Türkiye (Osmanlı İmparatorluğu) arasındaki diplomatik ilişkilerin başlamasının 600. yılı iki ülke arasında çeşitli kültürel paylaşımların gerçekleştiği bir yıl olarak anılacak.

Fotoğraf alanında Polonyalı fotoğrafçıların işlerini gösteren bu sergi, yaklaşık olarak son 25 yılda üretimde bulunan fotoğrafçıların işlerine yoğunlaşıyor. Bu şekilde Polonya’da Doğu Bloku’nun yıkılmasından sonra meydana gelen gelişmelere de ayna tutuyor. Polonya ile ilgilenmeye başlamam tarihe ilgi duymamla aynı tarihlere denk düşüyor. Özellikle İstanbul’un çeperinde var olan Polonezköy ve Polonya’nın ulusal şairi sayılan Adam Mickiewicz’in İstanbul’daki müzesi, bu ülkeye ilgi duymamın başlangıcıdır diyebilirim.

Polonya’daki fotoğraf üretimiyle ilgilenmemse biraz daha sonrasına, 2000’lerin başına tarihleniyor. O yıl aldığımız bir mektup, Geniş Açık’yı İstanbul’dayken edinen ve bizimle tanışmak isteyen Polonyalı genç bir fotoğrafçı tarafından kaleme alınmıştı. O mektupla birlikte, bizimle aynı dönemde benzer bir tutkuyu paylaşan bir grup insanın çıkardığı Kwartalnik Fotografia adlı derginin varlığından haberdar olmuş ve hemen çıkan sayılarımızı birbirimize göndermeye başlamıştık. Bu iletişim Geniş Açık’nın sona ermesine kadar sürmüş, hatta derginin editörü Ireneusz Zjezdalka son sayımızdaki fotoğraf yayımcılığı ile ilgili yaptığımız dosyaya katkıda da bulunmuştu. Kendisinin erken ölümüyle beraber bu bağlantı kesilse de sonraki yıllarda çeşitli nedenlerle tanıştığım Polonyalı fotoğrafçılar, Polonya fotoğrafına duyduğum ilgiyi arttırdı. Bununla beraber Polonya fotoğrafının Türkiye’de hemen hiçbir şekilde bilinmiyor oluşu bu konuda birşeyler yapma çabası içinde olmama yol açtı.

Polonya ile ilişkilerimiz tarihte birçok ülkeyle olduğu gibi askerî alanda başlamış. Osmanlı İmparatorluğu’nun gelişmesi sırasında o zamanki Polonya’nın Ukrayna’nın bir kısmını da içermesi nedeniyle Kırım Tatarlarıyla aralarındaki sınır münasebetleri, bu özel yılın kaynağı olabilir. Ondan sonra İkinci Viyana Kuşatması sırasında Viyana’nın Jan Sobiecki yönetimindeki Leh ordusu tarafından kurtarılması tarihe geçen önemli bir olaydır. Polonya, Almanya ve Rusya arasında kalan konumu itibarıyla tarih boyunca pek çok işgale maruz kalmış. Polonezköy’ün kurulması da Polonya’da 19. yüzyıldaki işgale karşı gerçekleşen bir ayaklanma sırasında Osmanlı’ya sığınan mültecilerle bağlantılı. Tarihin yakın dönemine gelirken İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazilerin oluşturduğu Varşova Gettosu ve Holokost’un sembolüne

camps, which became a symbol of the Holocaust, are also within the borders of Poland.

1989, chosen as the starting point of the exhibition, marks the end of the domination of the country by the Soviet Union. Transformation of Poland following the collapse of the communist regime in 1989 is the main theme of this exhibition. A rapid process of privatization and passage to a liberal economy were followed by another vital development that started in the 1990s and culminated with full membership of Poland in the European Union in 2004. Poland was the largest negotiator for the EU in terms of its area and population and thus has confronted the biggest problems during the transformation. Negotiations with and participation in the EU brought higher standards in terms of democracy and human rights and supported the economy with European funds. Yet Poland still suffers from a high percentage of unemployment and of emigration of the labour force. Despite these setbacks Poland has been, like Turkey, a country of geographical and cultural transition due to the roots of the past.

The diversity of the photographers in Shock Therapy exhibition allows us to observe the transformation of the country from a multi-layered perspective. Polish photography developed within her well-rooted artistic traditions and adapted itself to worldwide change and has become one of the centres of photographic production in Eastern Europe.

The oldest photographs date back to 1988 workers’ movement, a year before the period that marks the beginning of the exhibition. From scenes of street life on to the metamorphoses of industrial buildings into ghostly apparitions, or, from personal stories to the transformation of urban landscape, like the historical Ghetto area, reveal the diversity of the works. Besides the leading representatives of the older generation of photographers, the younger generation of the mid-2000s have come together in this first large and for me the most exciting exhibition of Polish photography in Turkey. I hope it will enable us to get acquainted with the photographers of Poland like the notable names whose works we have long been enjoying in the areas of cinema, graphic arts, and music.

dönüşen Auschwitz-Birkenau Toplama ve İmha Kampı’nın Polonya’da bulunmasından da bahsetmek gerekir, ki sergide Getto’nun yer aldığı bölgenin bugünkü halini belgelendiği fotoğrafları da görmek mümkün.

Serginin çıkış noktası olan 1989 ise bir bakıma ülkenin son işgali sayılabilecek Doğu Bloku’nun dağılmasına rastlıyor. Doğu Bloku’nun yıkılmasını o dönemki Papa’nın Polonyalı olmasına bağlayan komplo teorileri de mevcut. Komplo teorilerini bir kenara bırakırsak, Doğu Bloku’nun en büyük ülkesi olan Polonya’nın son 25 yıldır geçirdiği değişim, bu serginin ana eksenini oluşturuyor. 1989’de komünist rejimin yıkılmasının ardından hızlı bir özelleştirme ve liberal ekonomiye geçiş süreci başlayan ülkede bu değişimi 90’larda başlayıp 2004’te tam üyelikle sonuçlanan Avrupa Birliği’ne katılım süreci takip etmişti. Polonya o dönemde müzakerelerde bulunulan ülkeler arasında yüzölçümü ve nüfus olarak en büyük ülke olarak dikkat çekmekteydi. Tabii büyüklük beraberinde değişimle yaşanabilecek sorunların büyüklüğünü de getiriyor. Avrupa Birliği’ne katılım süreci ve ardından gelen tam üyelik, Polonyalılara demokrasi ve insan hakları alanında daha yüksek standartlar getirirken ülke birleşme sürecinde aldığı fonlarla da ekonomik şartlarını kısmen düzeltti. Bütün bu gelişmelere rağmen hâlâ çözülmemiş yüksek oranlı işsizlik, bunun etkisiyle yaşanan yurtdışına büyük işgücü göçü, ülkenin gerçeğini yansıtmakta. Yine de köklü geçmişiyile Polonya, bir bakıma Türkiye’nin olduğu gibi coğrafi ve kültürel bir geçiş ülkesi olma özelliğini sürdürmekte.

‘Shock Theraphy’de yer alan fotoğrafçıların çeşitliliği ülkenin geçirdiği değişim sürecinin farklı yaklaşımlarla çok katmanlı olarak gözlenebilmesine imkan tanıyor. Köklü sanat geleneğine paralel olarak gelişen Polonya fotoğrafı son zamanlarda dünyadaki değişime ayak uydurmasıyla Doğu Avrupa’daki fotoğraf üretiminin önemli merkezlerinden. Sergideki en eski fotoğraflar bu serginin ele aldığı dönemin bir yıl öncesine, 1988’deki işçi hareketlerine tarihleniyor. İnsanların sokaktaki yaşamını gösteren fotoğraflardan insan izlerini gösteren Doğu Bloku’ndan kalan endüstriyel yapıların hayalet binalara dönüşmesine veya kişisel hikayelerden tarihi Varşova Gettosu’nun etrafındaki değişimi gösteren kentsel manzaralara uzanan çalışmalar sergideki çeşitliliğin örnekleri. Sergide Polonya fotoğrafının çok bilinen eski kuşak fotoğrafçılarından 2000’lerin ortalarından itibaren adını duyurmaya başlayan genç kuşağa kadar büyük bir skalayı dönemsel olarak da gözleyebiliyoruz. ‘Shock Therapy’ Polonya fotoğrafıyla ilgili ülkemizde açılan ilk büyük sergi oluşu itibarıyla beni heyecanlandırıyor. Polonya’dan sinema, grafik tasarım ve müzik alanlarındaki kimi isimlerin ülkemizde bilinmesi ve işlerinin beğenilmesi gibi, Polonyalı fotoğrafçıların da bu sergi sayesinde bilinirliğini arttırmasını umuyorum.

Shock Therapy

Photographs of the Polish

Transformation After 1989

Adam Mazur

In 1989, after 45 years of communist rule, Poland was unsuited for integration into a capitalist world market. The inflation rate had reached 639.6% and was constantly rising. The state-owned monopolies and holdings were ineffective and completely obsolete in terms of technology. Although there was practically no unemployment in Poland, wages were low and the shortage economy led to lack of even the most basic goods in the shops. After the failure of the Communist Party in the elections of 4 June 1989, it became clear that the previous regime was no longer legitimate. The new government prepared a plan of extensive reforms that were to enable fast transformation of the country’s economy from central planning to capitalism, as adopted by the states of Western Europe and America. Today, Poland has been cited as an example of the successful use of “Shock Therapy” (term coined by neoliberal economist Milton Friedman and applied to Poland’s reality by Jeffrey Sachs and Leszek Balcerowicz). Even though the GNP is today around 80 percent higher than in 1989, Poland’s major problem is the growing economic inequality, double-digit unemployment and massive emmigration among the young generation. The “Shock Therapy” exhibition presents a large picture of the 38 million people nation. And if it is going to be a picture, then let it be the most telling, the most documentary one.

Documentalism certainly remains one of the most inspiring and current attitudes among Polish artists with respect to reality. Even if the age of virtual reality has been repeatedly announced over the last 20 years, interest in the political, social, and economic dimensions of life has been developing most dynamically in contemporary art, not only among its socially engaged stream. Meanwhile, Polish investigations of contemporary art and visual culture clearly want for deeper analysis of the documentary, which, on the other hand, is well reconnoitered by Polish historians. “Shock Therapy. Photographs of the Polish Transformation after 1989” is an exhibition of Polish photography from the period of systemic transformation, seen through the eyes of leading photographers: incomplete but full of tension. The show presents images by Poland’s most renowned photographers (Anna Beata Bohdziewicz, Chris Niedentahl, Wojciech Wieteska, Szymon Roginski) who show a country subsumed in an economic, social, and cultural crisis, seeking its identity between real-socialism and turbo-capitalism. Socially engaged photojournalism (Tadeusz Rolke, Kuba

Şok Terapi

1989 Sonrası Polonya’dan

Dönüşüm Fotoğrafları

Adam Mazur

1989’da kırkbeş yıllık komünist yönetim sona erdiğinde, Polonya kapitalist dünya pazarıyla bütünleşebilecek durumda değildi. % 639’a ulaşan enflasyon oranı sürekli artıyordu. Devlet tekelleri ve şirketleri tam anlamıyla kullanımdan kalkmış ve yetersiz bir teknolojiye sahipti. Pratikte Polonya’da işsizlik söz konusu olmasa da ücretler düştü ve kıtlık ekonomisi nedeniyle dükkanlarda en temel ürünler bile bulunamıyordu. Komünist Partisi 4 Haziran 1989 seçimlerini kaybedince eski rejimin de meşrutiyetini yitirdiği anlaşıldı. Yeni hükümet, merkezi planlamaya dayanan ülke ekonomisinin hızla Batı Avrupa ülkeleri ve Amerika’da benimsenen kapitalizme dönüşmesini sağlayacak yaygın bir reform planı hazırladı. Polonya bugün, neoliberal ekonomist Milton Friedman’ın ortaya attığı ve Jeffrey Sachs’la Leszek Balcerowicz’in Polonya’daki durumu ele alırken kullandığı terimle “Şok Terapisi”nin başarılı bir örneği olarak ele alınıyor. Gayrı safi milli hasıla1989’a oranla %80 artmış olsa da, Polonya gittikçe büyüyen ekonomik eşitsizlik, çift haneli rakamlara ulaşan işsizlik oranı ve kitlesel genç nüfusun göçü gibi ciddi sorunlarla karşı karşıya.

“Şok Terapisi” sergisi 38 milyon nüfuslu ülkenin genel ve son derece etkileyici belgesel bir portresini sunuyor. Belgeleme, içinde yaşadığımız dönemde Polonyalı sanatçıların gerçekliğe en esinleyici yaklaşımlarından biri. Son yirmi yılda sık sık sanal gerçeklik çağında yaşadığımızdan söz edilse de, çağdaş sanatın yaşamın politik, toplumsal ve ekonomik boyutlarına gittikçe daha canlı bir ilgi duyduğu, yalnızca toplumsal bağlanımdan yana olan akımlarla sınırlı kalmayacak biçimde ortaya çıkıyor. Öte yandan çağdaş sanat ve görsel kültür alanlarında Polonya’da gerçekleştirilen araştırmalar, Polonyalı tarihçilerin açıkça ortaya koyduğu gibi belgesele yönelik daha derin çözümlemelerin eksikliğini ortaya koyuyor. “Şok Tedavisi: 1989 Sonrası Polonya’dan Dönüşümün Fotoğrafları” sergisi Polonya’nın önde gelen fotoğrafçılarının, tamamlanmamış ve gerilimlerle dolu bir süreç olarak gördükleri dönüşümü konu alan fotoğraflarından oluşuyor. Polonya’nın en ünlü fotoğrafçıları (Anna Beata Bohdziewicz, Chris Niedentahl, Wojciech Wieteska, Szymon Roginski), reel sosyalizmle turbo kapitalizm arasında kimliğini arayan ülkenin bir ekonomik, toplumsal ve kültürel bunalım içine düştüğünü gösteriyor. Toplumsal konulardaki haber fotoğrafçılığı örnekleriyle (Tadeusz Rolke, Kuba Dabrowski, Witold Krassowski) kısa mesafeden çekilmiş belge niteliğindeki

Dabrowski, Witold Krassowski) mixes with documentary typologies shot at arm’s length (Wojciech Wilczyk, Elzbieta Janicka, Konrad Pustola) creating a unique panorama of Polish society at the turn of the millennium.

The “Shock Therapy” exhibition attempts to bring together selected themes from a period of unusual intensity for the photographic medium in order to create a new image of Polish reality after 1989. If the vivid media debates confirmed that literature, fiction film and art have not produced in Poland works of stature to match the past two decades, then documentaries present the world that surrounds us and help to better understand it. The exhibition shows the achievements of documentalists hailing from various generations and presenting contrasting points of view. An overview of best Polish photographers oeuvre allows audience to see scale and nature of changes Poland has been undergoing for the last 25 years. Photographers of different generations and approaches toward medium and socio-political reality underline how intense, dynamic and diverse is the transformation started by the fall of communism. All photographers in the show are close to concerned, social and documentary photography but all of them reinterpret this particular visual tradition in their own, original way.

According to economist Joseph Stiglitz, the author of the theory of the asymmetry of information, contemporary capitalism is a system that is riddled with dishonesty, far from being competitive, and full of not only ‘asymmetric’ but also hoax information. In Poland, too, capitalism seems to a large extent to be a fictitious spectacle that turns attention away from the real problems. A simple documentary recording exposes this illusion, revealing before the viewer the desolate landscape of the Real as described by Slavoj Zizek, a philosopher from post-communist Slovenia. The observation of reality with a photo camera results in a disenchantment of the world. In other words, the effect that documentary approach has on the audience is similar to Bertolt Brecht’s alienation effect (Verfremdungseffekt). The choice of authors is subjective and so are their photographs. However, approaching them at the gallery, we should keep in mind that they are neither bright and positive, nor gloomy and negative. They are shockingly therapeutical documents.

fotoğraflar (Wojciech Wilczyk, Elzbieta Janicka, Konrad Pustola), binyıl dönümündeki Polonya toplumunun özgün bir panoramasını sunuyor. Milton Friedman’la Jeffrey Sachs’ın neoliberal ekonomi teorisine gönderme yapan sergi başlığı, merkezi planlamaya dayanan ve iyi işlemeyen bir komünist ekonomiden uzaklaşmayı dile getiriyor.

“Şok Terapisi” sergisi, 1989 sonrası Polonya gerçekliğinin yeni bir imgesini sunabilmek amacıyla fotoğraf açısından son derece yoğun bir dönemden seçilmiş izlekleri bir araya getiriyor. Medyada yürütülen canlı tartışmalarda ileri sürüldüğü gibi edebiyat, film ve sanatın son yirmi yılda yaşananları aktarabilecek ürünler veremediği kabul edilirse, belgesellerin bizi çevreleyen dünyayı yansıtarak, bu dünyayı daha iyi anlamamıza yardımcı olduğu söylenebilir. Çeşitli kuşaklardan belgeselcilerin ve Polonya’nın en iyi fotoğrafçılarının çalışmalarını ve karşıt bakış açılarını sunan bu toplu sergi, izleyicilere Polonya’nın son 25 yıl içinde yaşadığı değişimin çapını ve niteliğini görme fırsatı veriyor. Farklı kuşaklardan gelen ve fotoğrafa ve toplumsal-siyasal gerçekliğe yaklaşımları birbirinden farklı olan fotoğrafçılar, komünizmin yıkılışıyla başlayan dönüşümün yoğunluğunu, dinamizmini ve çeşitliliğini ortaya koyuyor. Sergiye katılan tüm fotoğrafçılar toplumsal sorunlara ilgi duyan belgeselci bir fotoğraf anlayışına yakın olmakla birlikte, hepsi bu özel görsel geleneği farklı ve kendilerine özgü bir yöntemle yeniden yorumluyor.

Bilgi asimetrisi kuramının yazarı ekonomist Joseph Stiglitz’e göre çağdaş kapitalizm dürüstlükten ve rekabetten uzak ve yalnızca “asimetrik” değil yalan bilgi de üreten yanıltıcı bir sistem. Polonya’da da kapitalizmin büyük ölçüde dikkati gerçek sorunlardan uzaklaştıran kurmaca bir gösteri olduğu ortada. Basit bir belgesel kayıt bu yanılsamayı, komünizm sonrası Slovenyalı felsefeci Slavoj Zizek’in deyişiyle Gerçek’in çorak ve acıklı manzarasını gözler önüne sererek ortaya koyuyor. Gerçekliği bir fotoğraf makinesiyle gözlemlemek, dünyayı büyüünden sıyrıyor. Bir başka deyişle bu belgeselci yaklaşım, izleyici üzerinde Bertold Brecht’in yabancılaştırma efektine (Verfremdungseffekt) benzer bir etki yapıyor. Sanatçıların seçimleri kadar fotoğrafları da öznel. Yine de sergide bu yapıtlara bakarken bunların ne iyimser ve olumlu, ne de kötümser ve olumsuz oldukları düşünülmemeli. Bu fotoğraflar, şok etkisiyle terapi edici bir rol oynayan belgeler.

Anna Beata Bohdziewicz (1951)

Futurum, Turning into the Present and the Past*

The first Photodiary exhibitions, where I showed all the photos (nearly six hundred in West Berlin in 1985!), were very easy. Arranged chronologically, one photo after another, possibly in a single line (with only censorship interventions distorting the sequence). However, it soon turned out that there were too many photos and I had to make a selection. That was still quite easy. I simply “cut off” the successive stretches of time. But that soon proved insufficient too. People asked me to show pictures from longer periods changes in Poland started accelerating, images from a few years back suddenly became “historic” and the matter of choosing some and rejecting others became one of interpretation and judgement. That choice was always “discretionary”, depending on all kinds of factors such as current events, my mood at the time, the weather or my current aesthetic fascinations... So you can say I showed a different work every time. But it was always ruled by chronology.

And suddenly time became looped. Contemporary events cause a strong sense of déjà vu. Has everything happened before? No, that’s impossible! The future seems more and more ominous, more and more unpredictable. There are still many surprises in store for us. And the past? Has it really gone? Or does it continue in us as the present? And the present? It doesn’t exist, everything is happening too quickly.

The thread of time on which I’ve been arduously stringing the Photodiary pictures for thirty years now has broken and everything’s gotten mixed up. I pull photos, almost at random, out from folders and binders. I hang them, without any obvious plan, on the walls. Some seem mutually attractive, while others repel each other. The work has freed itself of the author. Finally!

Gelecek, Bugüne ve Geçmişe Dönüş*

Çektiğim tüm fotoğrafları (1985’te Batı Berlin’de yaklaşık 600 fotoğraf) gösterdiğim ilk Photodiary sergilerini hazırlamak çok kolaydı. Tarih sırasına göre ve tek sıra halinde (ancak sansür nedeniyle sıra bozuluyordu) birbirini izleyen fotoğraflar. Ama kısa bir süre sonra çok fazla fotoğraf olduğunu ve bir seçim yapmam gerektiğini anladım. Bu da kolaydı. Birbirini izleyen zaman dilimlerini ‘kesip attım.’ Bir süre sonra bu da yetmemeye başladı. İnsanlar daha uzun bir döneme ait ürünler görmek istiyordu, Polonya’daki hızlı değişim karşısında birkaç yıl önce çekilen fotoğraflar birden ‘tarihi’ bir nitelik kazanıyor ve birilerini sergiye alırken ötekileri almama kararı bir yorum ve yargı anlamı taşıyordu. Bu seçim her zaman ‘kişisel’di, güncel olaylara, o sıradaki ruh durumuma, havaya ya da estetik ilgilerime göre değişiyordu... Sonuçta her seferinde farklı, ama her zaman kronolojik bir sıralama izleyen işler sergilediğim söylenebilir.

Ve birden zaman kendisini tekrar etmeye başladı. Günlük olaylar bir déjà vu duygusu uyandırıyor. Her şey daha önce de mi olmuştu? Hayır, olamaz! Gelecek gittikçe daha ürkütücü, daha öngörülmez oluyordu. Bizi daha ne sürprizler bekliyor. Ya geçmiş? Gerçekten geçti mi? Yoksa bizimle birlikte şimdi olarak mı devam ediyor? Peki şimdi? Şimdi yok, her şey çok hızlı olup bitiyor.

Otuz yıldır üzerine durmadan Photodiary fotoğraflarını eklediğim tarih dokusu artık yıkıldı ve her şey birbirine karıştı. Dosyalardan rastgele çeşitli fotoğraflar çıkarıp, önceden hiçbir plan yapmadan duvarlara asıyorum. Kimileri karşılıklı birbirini çekerken, kimileri birbirini itiyor. Yapıt kendisini yaratıcıdan kurtardı. Sonunda!

styczeń 1987 - Co na obiad?

*/ Hanna Kirchner, Nałkowska albo życie pisane, WAB 2011, p. 793.

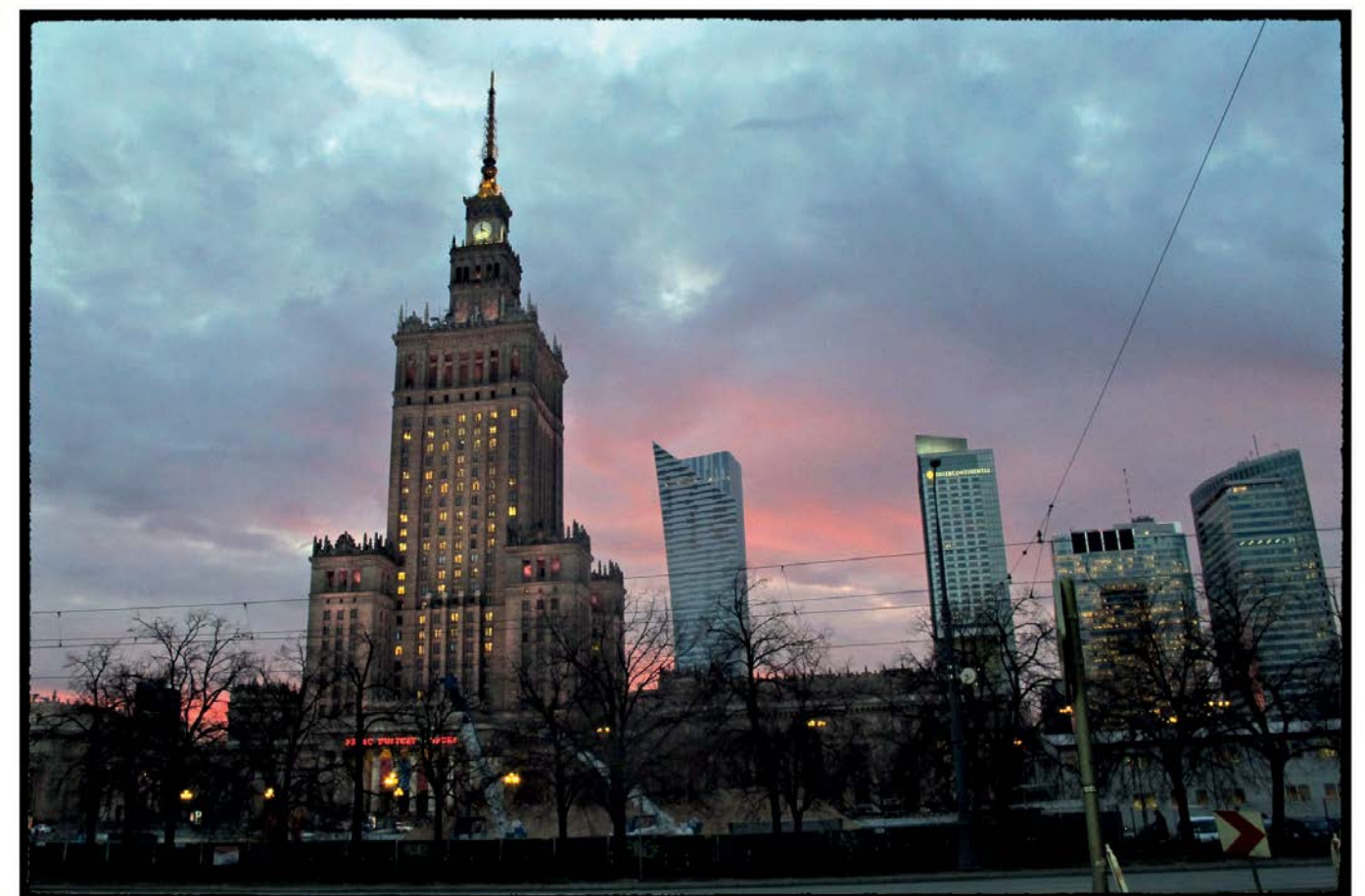
wrzesień 2010 - Chcą, żeby Chrystus był królem Polski.

marzec 2013 - Julia i Lena. Moje wnuczki. Wkoronowane!

czerwiec 2012. Zaczyna się EURO!
Ten przedmiot zasłoni nam teraz całą świąt!

styczeń 2014 - Wietrowzów przybywa. Ale Pałac Kultury dominuje!

Kuba Dąbrowski (1980)

Raszyńska, Waszyngtona and Dąbrowskiego are three streets in Warsaw on which me and my girlfriend Monika have lived since we got to know each other. Falling in love and being in love. Managing through the most harsh winter of the century. Commuting. Doing shopping. Deciding what to wear. Having a son. These photos are personal and simple. What you see is what you get.

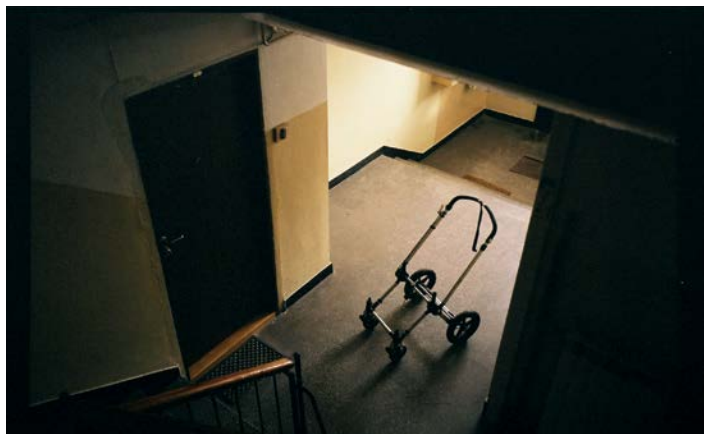
There's no elaborate conceptual background to it.

Raszyńska, Waszyngtona ve Dąbrowskiego, kız arkadaşım Monika'yla tanıştığımız günden beri yaşadığımız Varşova'nın sokakları. Bu sokaklarda birbirimize aşık olduk. Yüzyılın en soğuk kışını buralarda geçirdik. Buralardan işe gidip geldik. Buralarda alışveriş yaptık. Ne giyeceğimize karar verdik. Oğlumuz burada doğdu. Kişisel ve basit fotoğraflar bunlar. Ne görüyorsanız onu anlıyorsunuz.

Karmaşık bir kavramsal ardaalanları yok.

Elżbieta Janicka (1970) Wojtek Wilczyk (1961)

Inne Miasto / Other City

“Other City” is a documentary photographic project that attempts to visually map the area of the Jewish ghetto (Warsaw Ghetto, 1940–1943) created by Nazi Germany in the heart of the Polish capital. The ‘post-ghetto’ space (a term coined by Holocaust historian Jacek Leociak) stretches between the Palace of Culture and Science in the south, the Arkadia shopping centre in the north, the New Town, Plac Krasińskich, Krasiński Garden, Plac Bankowy and the back of the Pasta building in the east, and Żelazna Street, Okopowa Street, the Jewish Cemetery and the Old Powązki Cemetery in the west. The artists’ photograph of the area from the rooftops and top floors of buildings using a 4x5 inch-sheet camera. They work from autumn to spring, on sunless days, avoiding chiaroscuro and trying to avoid capturing foliage as this blurs the street grid and alters the modelling of solid figures. The project is in colour, which is perceived by the artists as more realistic and natural than black-and-white photography.

“Other City” proposes a reflection on the successive stages of the development of postwar Warsaw, on the concepts and ideas of architecture and urban planning, each of which emerges from a view of the past while being a form of thinking about present and future society: from egalitarian visions of social housing to the neo-liberal logic of maximum profit without regard for legacy architecture and at the expense of social cohesion. The emblematic places documented in the photographs – the former Berson and Bauman Hospital, the Nożyk Synagogue, the former Nalewki Street, the former Umschlagplatz, and others — embed “Other City” in the history of Jewish Warsaw. For Janicka and Wilczyk’s project is also an attempt to recapitulate the identity of the territory and the consciousness of the community that has constituted itself on the site of the former Ghetto. In this sense, it raises questions about postwar Polish culture’s and society’s attitude toward an unprecedented civilisational catastrophe. “Other City” makes evident that the Holocaust transpired right in the centre of the social and cultural tissue yet has received no central, paradigmatic, cultural representation to this day.

Inne Miasto / Öteki Kent

“Öteki Kent” Nazi Almanyası’nın başkentinin ortasında yarattığı Yahudi Getto’sunun (Varşova Getto’su, 1940-1943) görsel haritasını oluşturmayı amaçlayan bir belgesel fotoğraf projesi. Holokost tarihçisi Jacek Leociak’ın terimiyle ‘getto-sonrası’ mekan, güneyde Kültür ve Bilim Sarayı; kuzeyde Arkadia alışveriş merkezi; doğuda Yeni Kent, Plac Krasińskich, Krasiński Bahçesi, Plac Bankowy ve Pasta binasının arkası; ve batıda Żelazna Sokağı, Okopowa Sokağı, Yahudi Mezarlığı ve Eski Powązki Mezarlığı arasında kalıyor. Sanatçılar bölgeyi binaların çatılarından ve üst katlarından, 4x5 inçlik kamerayla fotoğrafladılar. Sokak planlarının ve büyük yapıların yapıklar tarafından kapatılmasını önlemek için sonbahardan bahara kadar olan sürede ve ışık-gölge etkisinden kaçınmak amacıyla da güneşsiz günlerde çalıştılar. Sanatçılar, siyah-beyazdan daha gerçekçi ve doğal buldukları için renkli fotoğrafı tercih ettiler.

“Öteki Kent,” savaş sonrası Varşova’nın birbirini izleyen gelişme aşamaları yanında, geçmişi nasıl gördüğümüzden kaynaklanmakla birlikte, aynı zamanda bugünü ve geleceğin toplumunu nasıl düşündüğümüzü de ortaya koyan mimarlık ve kentsel planlama kavramları ve yaklaşımları üzerine düşünmeye çağırıyor: Eşitlikçi anlayışın ürünü sosyal konut projelerinden, mimarlık mirasını ve toplumsal bütünlüğü hiçe sayan neo-liberal maksimum kazanç mantığına geçiş. Fotoğraflarla belgelenen önemli binalar – eski Berson ve Bauman Hastanesi, Nożyk Sinagogu, eski Nalewki Sokağı, eski Umschlagplatz gibi – “Öteki Kent”i Yahudi Varşovası tarihi içine yerleştiriyor. Janicka’yla Wilczyk’in projesi aynı zamanda alanın kimliğini ve kendisini eski Getto’nun bulunduğu alanda oluşturan topluluğun bilincini ortaya koyma çabası. Bu anlamda savaş sonrası Polonya kültürünün ve toplumunun, eşi görülmemiş bir uygarlık felaketi karşısındaki tutumunu da sorguluyor. “Öteki Kent,” toplumsal ve kültürel dokunun tam ortasından geçen Soykırım’ın bugüne kadar hiçbir merkezi, paradigmatic ve kültürel temsilinin olmayışını da ortaya koyuyor.

Small Ghetto. View from 5 Grzybowska Street towards the south-west — 8 April 2011

In the foreground on the right is a fragment of the Jewish Community-owned annexe at 6 Twarda Street. Above it, in the clearance between the apartment blocks, are Jana Pawła II Avenue (formerly Juliana Marchlewskiego Street, non-existent before 1945) and the ONZ Roundabout (a stretch of Twarda Street prior to 1945). In the foreground on the left, a fragment of the Ester Rachel Kamińska and Ida Kamińska State Jewish Theatre. Then Twarda Street and a fragment of the colonnade and transept of All Saints’ Roman Catholic Church at Grzybowski Square. In the centre, an excavation for the Cosmopolitan skyscraper. Into the background off Twarda Street runs Emilii Plater Street. The location of the Palace of Culture and Science corresponds with the south-eastern end of the Ghetto.

Küçük Getto. 8 Nisan 2011- Grzybowska Sokağı’nın, 5 numaradan güneybatı yönünde görüntümü.

Sağda ön planda, Twarda Sokağı 6 numaradaki Yahudi cemaatine ait yapının yan bloku görüntüyor. Onun üzerinde, apartman blokları arasından görüldüğü kadarıyla Jana Pawła II Caddesi (önceki adı Juliana Marchlewskiego Sokağı) ve ONZ kavşağı (1945’ten önce Twarda Sokağı’nın devamıydı) var. Solda ön planda Ester Rachel Kamińska ve Ida Kamińska Devlet Yahudi Tiyatrosu. Sonra Twarda Sokağı ve Grzybowski Meydanı’ndaki Tüm Azizler Roma Katolik Kilisesi’nin sütunları ve transeptinin bir parçası geliyor. Ortada Cosmopolitan gökdeleni için kazılan alan. Twarda Sokağı’ndan sonra arka planda Emilii Plater Sokağı var. Kültür ve Bilim Sarayı, Getto’nun güneydoğu ucunda kalıyor.

Small Ghetto. View from 142 Marszałkowska Street towards the south-west — 15 March 2012

The image shows development of the odd-numbered side of Zielna Street. The Ghetto's eastern border ran through the backyards, including the PAST building (today crowned with the 'Fighting Poland' anchor symbol) at 39 Zielna Street. Off Zielna Street, into the background, runs Próżna Street. By the right edge of the image, All Saints' Roman Catholic Church at Grzybowski Square. The location of the Palace of Culture and Science corresponds with the south-eastern end of the Ghetto.

Küçük Getto. 15 Mart 2012 - Marszałkowska Sokağı'nın, 142 numaradan güneybatı yönünde görünümü.

Fotoğrafta Zielna Sokağı'nın tek numaralı yönünün gelişimi görüntüyor. Getto'nun doğu sınırı, Zielna Sokağı 39 numaradaki PAST binasını (bugün üzerine "Savaşan Polonya" simgesi oturtulmuş) da içine alarak evlerin arka avlusundan geçiyor. Zielna Sokağı'nın arkasında Próżna Sokağı uzanıyor. Sağ kenarda Grzybowski Meydanı'ndaki Tüm Azizler Roma Katolik Kilisesi var. Kültür ve Bilim Sarayı, Getto'nun güneydoğu ucunda kalıyor.

Small Ghetto. View from 39 Zielna Street towards the north-west — 13 April 2012

In the bottom right corner of the image is Próżna Street running up to Grzybowski Square. The first on the right is the tenement at 10 Próżna Street (built 1880-1882 to a design of Franciszek Brauman). In the centre, beyond Grzybowski Square, is the Ester Rachel Kamińska and Ida Kamińska State Jewish Theatre (built in 1970, architect in charge: Władysław Jotkiewicz, conception: Bohdan Pniewski). Then, on the left, the Jewish Community-owned annexe (white elevation), and on the right, the Nożyk Synagogue with an annexe housing the Jewish Community's administration (built in 1967, architect in charge: Władysław Jotkiewicz, conception: Bohdan Pniewski). Next to the State Jewish Theatre, the Cosmopolitan skyscraper under construction. Running into the background is Twarda Street. By the left edge of the image, a fragment of the elevation of All Saints' Roman Catholic Church at Grzybowski Square. In the middle of the horizon, the AXA high-rise at Chłodna Street, near the Ghetto's western border.

Küçük Getto. 13 Nisan 2012 - Zielna Sokağı'nın, 39 numaradan kuzeybatı yönünde görünümü.

Resmin sağ alt köşesindeki Próżna Sokağı, Grzybowski Meydanı'na çıkıyor. Sağdaki ilk bina Próżna Sokağı 10 numaradaki ev (1880-1882'de Franciszek Brauman tarafından tasarlandı). Ortada, Grzybowski Meydanı'nın arkasında Ester Rachel Kamińska ve Ida Kamińska Devlet Yahudi Tiyatrosu (1970'de yapıldı, mimar: Władysław Jotkiewicz, tasarım: Bohdan Pniewski). Daha sonra solda Yahudi cemaatine ait olan yan blok (beyaz yükselti) ve sağda, Yahudi cemaatinin yönetim merkezi olarak kullanılan yan blokyla Nożyk Sinagogu (1967'de yapıldı, mimar: Władysław Jotkiewicz, tasarım: Bohdan Pniewski). Devlet Yahudi Tiyatrosu'nun yanında yapımı süren Cosmopolitan gökdeleni. Arkaya doğru Twarda Sokağı uzanıyor. Resmin sol kenarında Grzybowski Meydanı'ndaki Tüm Azizler Roma Katolik Kilisesi'nin bir bölümü yer alıyor. Ufuk ortalarında ise Getto'nun batı sınırına yakın Chłodna Sokağındaki AXA gökdeleni.

Witold Krassowski (1956)

After Images of Poland

Unquestionably the most important event of our lifetime is the bankruptcy of the communist system in Europe. Seemingly solid institutions collapsed overnight, politicians were caught unaware, borders redrawn, ideas desecrated. Millions of people got the right to decide about their own lives.

Their decisions added to the general turmoil.

Poland was a good example of this quiet revolution. Social, cultural and economic realities, after 50 years of freeze, started adapting to the new world around. The last remains of the old ways were vanishing quickly with the feeling of security they implied. As usual in these circumstances people paid the price: industrial workers, spiritus movens of the change vanished from social stage peasantry, with all rural culture and mentality followed, replaced by farmers large ethnic groups started migrating to find better life elsewhere money and jobs vanished from households, especially in small towns and villages discontent and claims were endorsed in street demonstrations, in full application of new freedom of speech hardship and lack of security brought into being several religious miracles.

Not everybody was ready to give up. The young generation found for themselves a dreamland of opportunities. They had the necessary energy and no complexes to stop them. They were ruling the stage: street trading permitted many people to survive and gather some capital in preparation for their social jump beauty contest were used by young women in desperation to escape grim life prospects in the province new rich formed a lasting social group and, proud of the achievement spread their consumerist philosophy and low cultural standards on the whole of the society emergence and popularity of disco music was the strongest proof of the tastes of new social groups.

The voters with no sense of direction, were turning left and right in pursuit of easier and more secure life.

To document this massive social change was a duty and a pleasure for a photographer. The pictures present a very subjective approach to that moment in history. Some of its aspects are no longer there. After images, after all are something you see with eyes closed.

Polonya Sonrası İmgeleri

Hayatımızın en önemli olayı, kuşkusuz Avrupa’da komünist sistemin yıkılışıydı. Sağlam gibi görünen kurumlar bir gecede çöktü, politikacılar ne yapacaklarını bilemediler, Sınırlar yeniden çizildi, kutsal sayılan düşünceler ayaklar altına alındı. Milyonlarca insan nasıl yaşayacaklarına kendileri karar verme hakkına kavuştu. Bu kararlar da genel altüst oluşa katkıda bulundu.

Polonya bu sessiz devrime iyi bir örnekti. Elli yıllık bir donmuşluktan sonra toplumsal, kültürel ve ekonomik olgular çevredeki yeni dünyaya ayak uydurmaya başladı. Eski yaşam biçiminin son kalıntıları, içerdikleri güvenlik duygusuyla birlikte hızla yok oluyordu. Her zaman olduğu gibi faturayı halk ödedi: Değişimin ruhu olan sanayi işçileri toplumsal alanda görünmez oldu. Kırsal kültürü ve düşünme biçimiyle köylülük, yerini çiftçilere bıraktı. Büyük etnik gruplar daha iyi bir hayat yaşayabilecekleri yerlere göç etmeye başladı. Özellikle küçük kentlerde ve köylerdeki evlerde para ve iş sahibi insan kalmadı. Hoşnutsuzluklar sokak gösterilerine yol açtı, düşünce özgürlüğünü sonuna kadar kullanan insanlar taleplerini haykırdılar. Yaşanan güçlükler ve güvensizlik duygusu, dini mucizelerin de artmasına yol açtı.

Yine de herkes pes etmek niyetinde değildi. Genç kuşak için bu durum bir fırsatlar cenneti idi. Onları engelleyecek hiçbir komplekse sahip olmayan bu enerjik grup sahneye çıktı. Birçok insan sokak ticaretiyle varkalmayı başardı ve ileride sınıf atlamalarını sağlayacak bir sermaye biriktirdi. Genç kadınlar, taşradaki iç karartıcı geleceklerinden, güzellik yarışmalarıyla kaçmaya çalıştı. Yeni zenginler kalıcı bir toplumsal tabaka oluşturdu ve kendi başarılarından hoşnut bu kesim tüketim felsefesini ve düşük kültürel standartlarını toplumun bütününe yaydı. Disko müziğinin ortaya çıkışı ve popülerleşmesi, yeni toplumsal grupların beğenilerinin en güçlü kanıtıydı. Oy verenler, herhangi bir yön duygusundan yoksun, daha kolay ve güvenli bir yaşam için bir sağa, bir sola dönmeye başladı.

Bu büyük toplumsal dönüşümü belgelemek, bir fotoğrafçı için hem bir görev, hem de bir zevkti. Fotoğraflar bu tarihsel ana son derece öznel bir biçimde yaklaşıyor. Fotoğraflardaki kimi öğeler artık yok. Zaten sonrasının imgelerini gözleriniz kapalı olarak görürsünüz.

Chris Niedenthal (1950)

This was May 1988. Poland was in a state of despair; the free trade union Solidarity movement had been quashed by martial law, imposed on Poland in December 1981. Since then, life had not improved for Poles and so in May 1988 the Lenin Shipyard in Gdansk went on strike once again. In August 1980 the shipyard workers had stunned the world with their brazen attempt to form a free trade union and thus weaken the ruling Communist Party. Their ploy had worked then - but would it work this time too? Look at the faces of these Lenin shipyard workers. There is no joy, no euphoria that was seen by the world almost 8 years earlier. The faces are sad, almost sullen. But there is a glimmer of pride in the faces, in their eyes. They appear to say that they have little hope. But hope was on their side. This strike was one of the first to make the communist party realise that talks between the country's leaders and Solidarity had to be held. And yes, less than a year later the 2 sides sat down to The Roundtable Talks, and in June 1989 the communist system began to be dismantled.

Mayıs 1988. Polonya umutsuzluk içinde. 1981'de ilan edilen sıkıyönetim, bağımsız sendika hareketini (Solidarnosk) bastırdı. O günden sonra da Polonya'da hayat daha iyiye gitmedi. Ve Mayıs 1988'de Gdansk'taki Lenin Tersanesi'nde işçiler yeniden greve gitti. Tersane işçileri Ağustos 1980'de bağımsız bir sendika kurmak ve böylece iktidardaki komünist partiyi zayıflatmak gibi cesur bir işe girişerek bütün dünyayı şaşırtmıştı. Bu girişim o sırada başarılı olmuştu, ama bu sefer ne olacaktı? Lenin tersanesi işçilerinin yüzlerine bakın. Dünyanın 8 yıl önce tanık olduğu neşe ve mutluluktan eser yok. Yüzler asık, kederli. Yine de gözlerinde ve yüzlerinde bir gurur pırıltısı var. Fazla umutlu olmadıklarını söylüyor gibiler. Oysa umutları onların yanında. Bu grevle komünist partisi ilk kez, iktidarla Solidarnosk arasında görüşmeleri başlatmak zorunda olduğunu anladı. Ve evet, iki yıldan kısa bir süre içinde iki taraf masaya oturdu. Ve Haziran 1989'da komünist sistem çözülmeye başladı.

Konrad Pustoła (1976)

34

Adam, hear us, Adam, listen to us.
Originator of things, creator, have mercy on us.
The redeemer of masses, demiurge, have mercy on us.
Father of all that is seen, creator, have mercy on us.
Adam, the son of an ordinary man,
Adam, the reflection of our world,
Adam, the vividness of eternal colour,
Adam, the king of form,
Adam, the sun of composition,
Adam, the unbreakable mind,
Adam, the herald of people’s power,
Adam the wealthiest,
Adam the most visible,
Adam the most universal,
Adam the direct and of uncompromising heart,
Adam, the giver of diversity,
Adam, the joy of life exemplar,
Adam, desiring our souls,
Adam, our refuge,
Adam, the stronghold of necessitous,
Adam, light bizarre,
Adam, wisdom primeval,
Adam, invention infinite,
Adam, our way and life,
Adam, the mirth of little people,
Adam, the king of water boys,
Adam, the master of excluded,
Adam, the valour of overworked,
Adam, the crown of all creators,
Lord, grant us thy grace and pardon us,

Lord, grant us thy grace and hear us,
Lord, deliver us from all the Beauty,
From thy wrath,
From snare of freedom,
From spirit of impurity,
From neglecting of thy afflatus,
Through thy genius mystery,
Through thy initiative,
Through thy expansion,
Through thy labours,
Through thy influence,
Through thy recognition,
Through thy uniqueness,
Through thy reliability,
Plebeian demiurge, who delights the whole world, pardon
us Adam,
Plebeian demiurge, who delights the whole world, listen to
us Adam,
Plebeian demiurge, who delights the whole world, have
mercy on us Adam,
Adam, hear us,
Adam, listen to us.
We do cry: Lord Adam, who said: ‘ask and it will be given;
seek and ye shall find; knock and it shall be opened for
ya’, please give us a feeling of thy divine talent, so we can
love thou with all our heart, mouth and deeds, and never
stop worshipping thou. Lord, grant us with continual fear
and love for thy omnipresent name, for thou never deny
thy care to these who need thy creation. Thou who livest
and reignest all the housing estates. Amen.

Duy bizi Adem, dinle bizi.
Her şeyi başlatan, yaratan, acı bize.
Kefaretimizi sağlayan, kâinatı yaratan, acı bize.
Gördüğümüz her şeyin babası, yaratıcı, acı bize.
Sıradan bir adamın oğlu Adem,
Dünyamızı yansıtan Adem,
Sonsuz rengin canlılığı Adem,
Biçimlerin kralı Adem,
Birleşimlerin güneşi Adem,
Kesintisiz zihin Adem,
Halkın gücünün müjdecisi Adem,
En zengin Adem,
En görünür Adem,
En evrensel Adem,
Tavizsiz yürek Adem,
Çeşitlilik kaynağı Adem,
Yaşam sevincinin örneği Adem,
Ruhlarımızı arzulayan Adem,
Sığınağımız Adem,
Muhtaçların dayanağı Adem,
Işığımız Adem,
İlksel bilgelik, Adem.
Sonsuz yenilik Adem,
Yolumuz, yaşamımız Adem,
Küçük insanın sevinci Adem,
Sudaki çocukların kralı Adem,
Dışlanmışların efendisi Adem,
Sömürülenlerin cesareti Adem,
Bütün yaratıcıların kralı Adem,

Bize lütuf göster, başışla bizi,
Lütuf göster, işit bizi,
Bizi Güzellik’ten kurtar,
Öfkenden koru,
Özgürlük tuzağından,
Dokunulmazlık ruhundan,
Vahyini ihmal etmekten koru,
Gizeminle,
İnisiyatifinle,
Çabanla,
Etkinle,
Kabulünle,
Özgünlüğünle,
Güvenirliğinle,
Halktan gelen yaratıcı, dünyanın mutluluğu, başışla bizi
Adem,
Halktan gelen yaratıcı, dünyanın mutluluğu, dinle bizi
Adem,
Halktan gelen yaratıcı, dünyanın mutluluğu, acı bize Adem,
Duy bizi Adem,
Dinle bizi Adem.
Sana sesleniyoruz: Bize “İsteyin, isteğiniz size verilecek;
arayın, bulacaksınız; kapıyı çalın, sizin için açılacak” diyen
Efendimiz Adem, ilahi yeteneğini hissetmemizi sağla ki
seni bütün kalbimizle, sözümüzle ve işimizle sevebilelim,
ve sana tapınmaktan vazgeçmeyelim. Efendimiz, her yerde
mevcut adından her zaman korkmamızı ve adını sevmemizi
sağla, çünkü sana ihtiyacı olanlara her zaman el uzatırsın.
Her evde yaşayan ve hüküm süren sensin. Amin.

Szymon Rogiński (1975)

Poland – which joined the European Community in 2004 – opened its western and southern borders. Eastern borders remained tightly closed. Borders, officers, state bureaucracy, passports and stamps. Small business flourishes around. We find ourselves on Union frontier, where Slavic elements are not really malleable to Western European standards.

Crossing points have disappeared from western and southern Poland. One can freely travel from Warsaw to Berlin via motorway or walk unobserved on mountain trail to visit Czech and Slovakian neighbours. However, when travelling a common road lack of ‘actual’ border seems to be an illusion only and its presence is constantly perceptible. It is engraved into landscape, architecture and natives’ mentality. I had travelled around Poland and tried to keep my eyes peeled in order to be available to look at the whole country from its perimeter perspective. Documenting it was not my intent. I was engaged into getting to unreal but clearly perceptible border separating modern Poland from its neighbours, from the rest of the world.

2004’te Avrupa Birliği’ne katılan Polonya batı ve güney sınırlarını açtı. Doğu sınırı sınıksız kapalı kaldı. Her gün bitmek bilmeyen araba kuyrukları oluştu. Sınırlar, görevliler, devlet bürokrasisi, pasaportlar, damgalar. Çevrede küçük işletmeler ortaya çıktı. Kendimizi, Slav öğelerin pek de Batı Avrupa standartlarına uymadığı Avrupa Birliği sınırında bulduk.

Batı ve güney Polonya’daki kontrol noktaları ortadan kalktı. İsteyen özgürce Varşova’dan Berlin’e gidebilir, karayoluyla ya da dağ yollarından yürüyerek Çek ve Slovak komşularını ziyaret edebilirdi. Yine de ortak bir yolda giderken “gerçek” bir sınırla karşılaşmıyor olmak, yalnızca bir yanılsamadan ibaret gibiydi ve bir sınırın var olduğu hissediliyordu. Çünkü bu sınır coğrafyaya, mimarlığa ve yaşayanların zihnine kazınmıştı.

Polonya’yı dolaştım ve bütün ülkeye dış sınırlarının perspektifinden bakabilmek için gözlerimi iyice açtım. Niyetim belgeleme değildi. Modern Polonya’yı komşularından ve dünyanın geri kalanından ayıran gerçekdışı, fakat açıkça algılanabilen sınıra ulaşmaya çalışıyordum.

Tadeusz Rolke (1929)

Tomorrow Will Be Better

Tomorrow Will Be Better shows the early 1990s in Poland as captured by the legendary photographer Tadeusz Rolke. The stormy period saw the coexistence of two orders: the still functioning culture of the ancien regime (socialist Peoples Poland) and the budding life of capitalism, arousing enthusiasm and promising new opportunities. Like every transition period, that one too produced its characteristic phenomena. As they say, necessity is the mother of invention.

The exhibition offers one of the possible ways of writing the history of the relatively recent, but now-bygone era. Polands post-1989 systemic transformation, with its political turmoil, rampant inflation, loopholes in economic law, and rapid, black-marketeer-to-millionaire careers, is shown here in the context of a rapidly changing material culture, a gradual transformation of the urban iconosphere, symptomatic ephemeral phenomena, and a new visual culture with its peculiar protagonists. Car-trunk and camp-bed street trading, proliferation of billboards and other forms of outdoor advertising, streets filled with domestic-manufactured automobiles such as the Polski Fiat or Polonez, and all kinds of vendor stalls, whether stationary or mobile all these comprise the characteristic, easily recognizable landscape of early-1990s Polish cities. But besides images of resourcefulness and growing prosperity, we also find examples of bitter political and social commentary: widening income disparities, monuments being torn down, the social exclusion of elderly people who wont necessarily live to see the new, better tomorrow.

Yarın daha güzel olacak

“Yarın daha güzel olacak”, 1990’ların başındaki Polonya’yı efsanevi fotoğrafçı Tadeusz Rolke’nin gözünden yansıtıyor. Bu fırtınalı dönemde iki ayrı düzen bir aradaydı: Hâlâ geçerli olan eski rejim (sosyalist Polonya Halk Cumhuriyeti) ve yeni gelişen kapitalizmin yarattığı coşku ve vaad ettiği yeni fırsatlar. Her geçiş dönemi gibi bu da kendine özgü olgulara yol açtı. Zorunluluk, hep söylendiği gibi, yaratıcılığın anasıydı.

Bu seri, yakın sayılabilecek ama artık geçip gitmiş bir dönemin çeşitli biçimlerde yazılabilecek tarihini belli bir bakış açısıyla sunuyor.1989 sonrasında siyasi çalkantıları, hızla yükselen enflasyonu, ekonomik yasalardaki boşlukları ve karaborsacılıktan milyonerliğe yükselen zenginleriyle sistemin dönüşümü, burada hızla değişen bir maddi kültür, daha yavaş değişen kentsel görünüm, semptomatik geçici olgular ve özel kahramanları olan yeni bir görsel kültür bağlamında yansıtılıyor. Sokaklarda kamyonet ve portatif yataklar üzerinde satılan mallar, reklam panolarının ve dış alanlardaki reklamların çoğalması, sokakların Polski Fiat ya da Polonez gibi yerli otomobillerle dolması ve her türden gezici ya da sabit satış tezgâhları, 1990’ların başında kolayca tanınabilecek Polonya kent manzaralarıydı. Yaratıcılığı ve artan zenginliği yansıtan bu imgeler yanında gelişimin acı siyasal ve toplumsal sonuçlarını da görebiliyoruz: Artan gelir eşitsizliği, yerinden sökülen anıtlar, yeni ve daha iyi yarınları görebileceği şüpheli yaşlı nüfusun toplumsal alandan dışlanması.

Wojtek Wieteska (1964)

I am from Poland 1986-2003

En passant par la France, I am in Poland and since 1986 have been photographing what I find visually interesting and worth remembering: people, landscapes, objects, as well as persons and places I feel close to.

These photographs are taken in the rhythm of my personal, professional and artistic life .

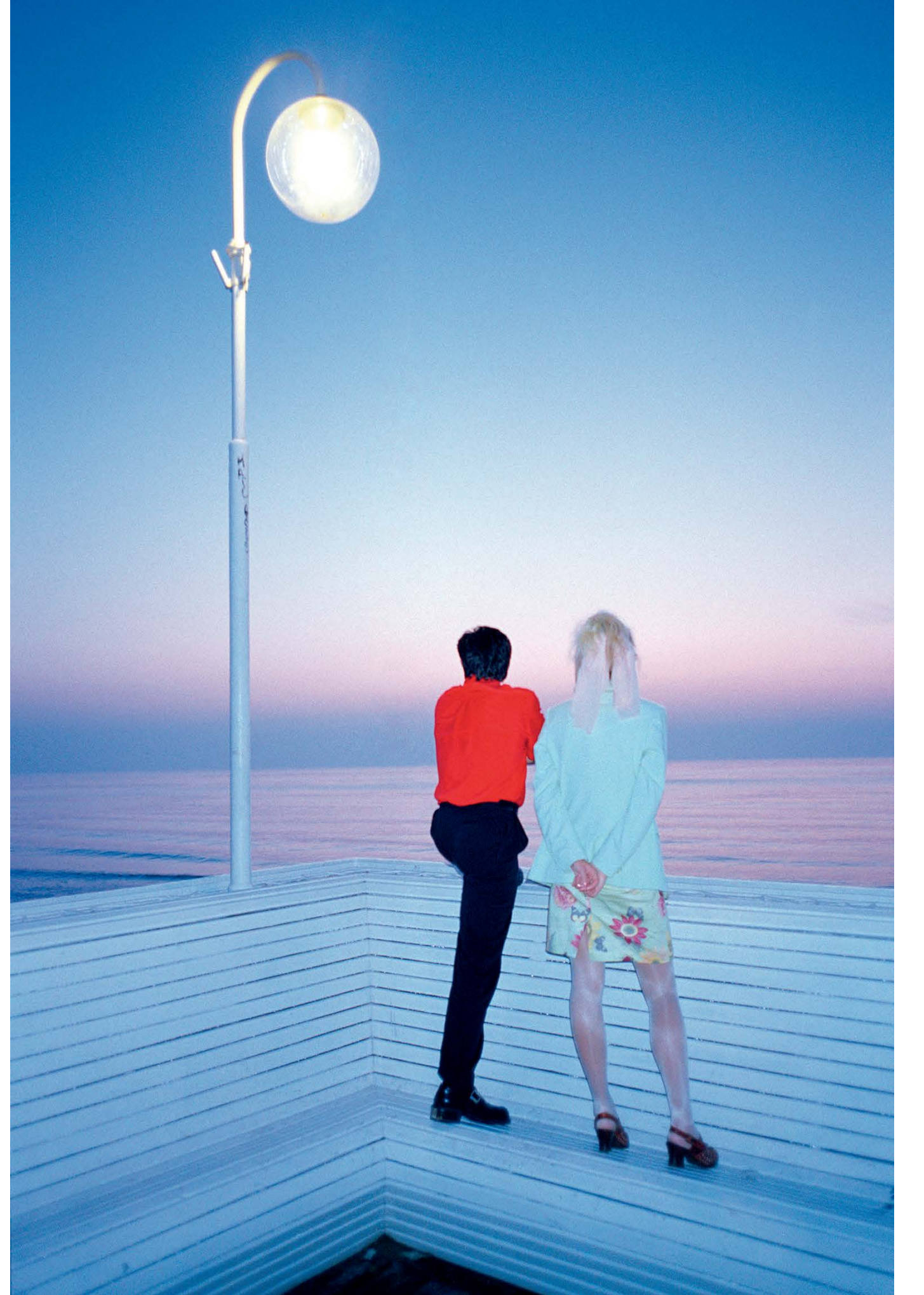
At the turn of 2003 and 2004, I made the first edition of the photographs in the archive: I had no punchline. I had been using several photographic conventions because I wanted to be several photographers at once, knowing that an edition would produce a sum total and only this moment would be 'decisive'. I just did not expect that it would take as long as nine years!

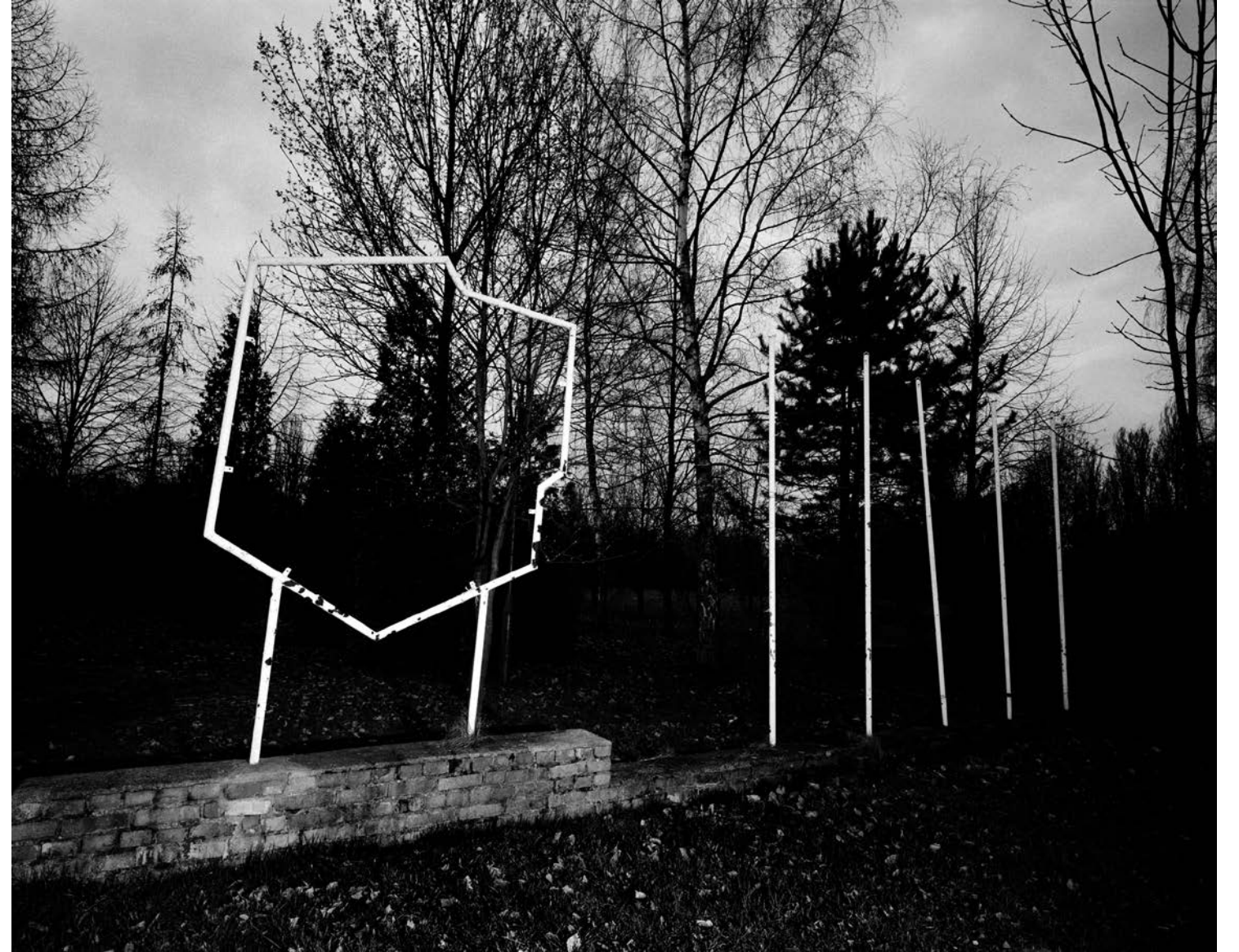
Polonyalıyım 1986-2003

1986'dan beri görsel açıdan ilginç ve hatırlamaya değer bulduğum her şeyin fotoğrafını çekiyorum: İnsanlar, manzaralar, nesneler ve tanıdığım kişiler.

Bu fotoğraflar benim kişisel, mesleki ve sanatsal yaşamımın ritminde çekildi.

2003'ün sonunda 2004 arşivlerdeki fotoğrafların ilk kez baskılarını yaptım. Belirleyici bir tutumum yoktu. Çeşitli fotoğraf uzlaşımlarını kullanıyordum, çünkü bir düzenlemenin toplu bir bütün yaratacağını ve yalnızca bu anın "belirleyici" olacağını bildiğim için aynı anda birkaç fotoğrafçı olmak istiyordum. Sadece bu işin dokuz yıl alacağını düşünmemiştim!

Wojtek Wilczyk (1961)

Post-Industrial

In the autumn of 2003, I was traveling from Krakow to Katowice on a suburban train. Near Jaworzno-Szczakowa, where the train slows down due to the poor state of the track, from the window of the train I saw what looked like post-industrial ruins. On that autumn evening, at dusk, against the light and with dramatic clouds in the background, I observed the chimneys, workshops and silos, whose purpose was at the time a mystery to me. I decided to go back, camera in hand, and have a better look. After that reconnaissance for three subsequent years I continued to photograph similar industrial buildings.

Nevertheless, it was on an earlier occasion, in mid-2001, when I was halfway through completing my project Black and White Silesia, when I had already taken quite a few photographs in Upper Silesian cities, that my attention was attracted by the concrete structures of a coke works, the Kościuszko Plant (originally the Königshütte), situated between Chorzow and Chorzow Sary. It was then that I systematically began to photograph such objects, as I could sense that they would be a splendid, ‘poignant’ counterpoint for urban landscapes. At that time I also shot some other post-industrial ruins: the Bobrek Plant in Bytom, the Walenty Coke Plant in Ruda Śląska and the coke plant at the Gliwice Coal Mine.

But even much earlier, in the autumn of 1992, when traveling by car from Wirek to Ruda, I had caught a glance of the Walenty Coke Plant (originally Wolfgang) – on closer inspection, reminiscent of a stage set for a science-fiction disaster film, with the storyline set in a post-nuclear-attack landscape. The factory must have been closed down quite recently. When taking my first pictures – in the company of a large crowd of ‘rubble collectors’, jostling to lay their hands on anything metal, as well as during follow-up sessions in the subsequent months, it was thanks to such destructive activity – of course, and most importantly, carried out entirely legally – that I could follow the gradual progression of the obliteration of the primary function of these industrial installations. These buildings, gradually gutted and reduced to a monstrous concrete mass, acquired the anonymity of post-industrial sculptures and a ‘significance’ quite at odds with the aims of the engineers who had produced them; something that at the time I very much liked. I called the series of photographs (which today I find quite unsatisfactory) Symbolic Landscape.

Of course, the term ‘anonymous sculpture’ in relation to industrial objects had been invented by the artistic duo Bernd and Hilla Becher, of whose existence I was unaware in the

Sanayi sonrası dönem

2003 güzünde banliyö treniyle Krakow’dan Katowice’ye gidiyordum. Demiryolu hattındaki sorun nedeniyle Jaworzno-Szczakowa’da yavaşlayan trenin penceresinden baktığımda gördüklerim bir sanayi sonrası yıkıntı alanına benziyordu. O güz akşamı, gün batımının ışıklarıyla gözealıcı bulutlardan oluşan bir ardalanda, ne işe yaradıklarını hiç anlamadığım bacaları, atelyeleri ve depoları izledim. Ve daha yakından görmek için kameramı alıp yeniden oraya gitmeye karar verdim. Bu yeniden tanışmanın ardından üç yıl boyunca benzeri sanayi binalarının fotoğrafını çekmeye devam ettim.

Aslında bundan önce, 2001 yılı ortalarında, Black and White Silesia projem için Yukarı Silesia kentlerinde fotoğraf çekerken Chorzow’la Chorzow Sary arasındaki Kościuszko (Königshütte) kok kömürü işletmesindeki beton binalar dikkatimi çekmişti. O günden sonra sistematik olarak, kent görünümüleriyle harika ve “keskin” bir kontrpuan oluşturacağını farkettiğim bu tür nesnelerin fotoğrafını çekmeye başladım. Bu dönemde Bytom’daki Bobrek, Ruda Śląska’daki Walenty kok kömürü işletmesi ve Gliwice Kömür Madeni’ndeki kok işletmesi gibi başka sanayi sonrası yıkıntıları da fotoğraflamıştım.

Ve çok daha önceleri, 1992 güzünde arabayla Wirek’ten Ruda Śląska’ya giderken, yakından bakıldığında bir nükleer saldırı sonrasını konu alan ve bilim-kurgu felaket filmi setine benzeyen Walenty (Wolfgang) Kok Kömürü İşletmesi dikkatimi çekmişti. Fabrika çok kısa bir süre önce kapanmış gibiydi. Ellerine geçen bütün metal parçalarını toplamaya çalışan “toplayıcılar” eşliğinde ilk fotoğraflarımı çekerken ve daha sonraki aylarda sürecin devamını belgelerken, bu yok edici etkinlik sayesinde - elbette tümüyle yasal bir eylemdi ve bence bu önemli bir noktaydı - bu sanayi kuruluşlarının temel işlevlerinin adım adım nasıl ortadan kaldırıldığına tanık oldum. İçleri yavaş yavaş boşaltılan ve korkunç beton kütleler olarak kalan binalar, sanayi sonrası heykellere özgü bir anonimlik yanında bunları yapan mühendislerin amacıyla hiç uyuşmayan ve o zamanlar çok sevdiğim bir “anlam” kazandılar. Bu fotoğraf serisini, Symbolic Landscape olarak adlandırdım (bugün bu başlığı son derece yetersiz buluyorum).

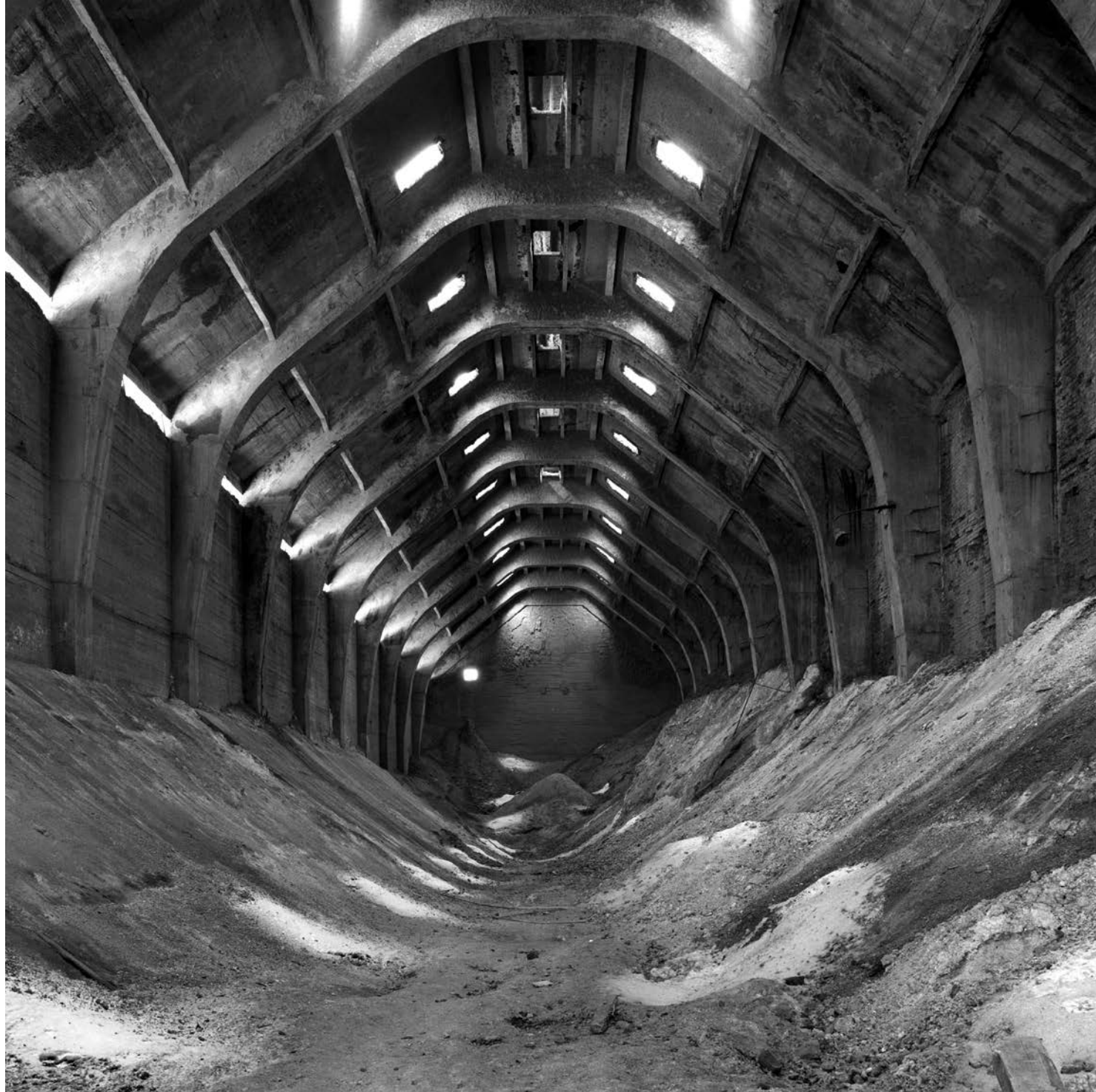
Sanayi nesnelerini “anonim heykeller” olarak niteleyen ilk sanatçıların Bernd ve Hilla Becher olduğunu 1990’ların ortalarında bilmiyordum elbette. Yüzyıl dönümünde Black and White Silesia’yı çekerken onlar hakkında bölük pörçük bir şeyler öğrenmiştim. Becher’in 1970’de yayımlanan Anonymous Sculptures: A Typology of Technical Construction’da teknolojik işlevi açıkça ortada

early 90s. By the turn of the century, when I was working on Black and White Silesia, I had come to know a little about them, but no more than the odd shot. However, the photographs in the Bechers’ album “Anonymous Sculptures: A Typology of Technical Construction”, published in 1970, presented buildings whose technological function was quite clear to see and such was also the intention of the authors of these photographs, in drawing attention to the ‘cultural’ values of the industrial era (in the early 70s, the making of such a connection between ‘industry’ and ‘culture’ was truly revolutionary).

Whereas what interested and fascinated me more – already at the time of dealing with the already – mentioned Walenty Coke Plant in Ruda Śląska, when visiting the site of the Kościuszko Coke Plant in Chorzow and, later, when shooting in Szczakowa, Goleśzów, Grodziec, Kietrz, Krakow, Niedomice, Szopienice, Rüdersdorf and Świątchówice – was the moment at which the meaning of the photographed object became blurred and lost; the moment when the structures became literally ‘anonymous’. However, such an approach – which places a greater emphasis on the visual attractiveness of the shot than on a Becherian ‘straightforward, objective point of view’ – leaves outside the frame the mechanisms which had led to the photographed objects falling into ruin. And, since their degradation had been accompanied by frequently violent social processes, one has to bear this fact in mind; the best course of action would be to search for their semantic equivalents amongst the recorded motifs...

olan ve kitabı hazırlayanların amacına uygun olarak sanayi döneminin “kültürel” değerlerine dikkat çeken binalar yer alıyordu (1970’lerde “sanayi” ile “kültür” arasında böyle bir bağlantı kurmak gerçekten devrimci bir bakış açısidir).

Yine de daha önce söz ettiğim Ruda Śląska’daki Walenty Kok Kömürü İşletmesi’ni ele alırken, Chorzow’daki Kościuszko Kok Kömürü İşletmesi’ne giderken ve daha sonra Szczakowa, Goleśzów, Grodziec, Kietrz, Krakow, Niedomice, Szopienice, Rüdersdorf ve Świątchówice’de çalışırken beni ilgilendiren ve büyüleyen nokta, daha çok fotoğrafı çekilen nesnenin anlamının belirsizleşmesi ve kaybolması, yapıların tam anlamıyla “anonim”leşmesiydi. Becher’in “doğrudan, nesnel bakış açısı”ndan çok fotoğrafın görsel çekiciliğini vurgulayan bu yaklaşım, nesnenin yıkıma terkedilmesine yol açan mekanizmayı kadrajın dışında bırakır. Binaların harabeye dönüşü, toplumsal süreçlerle birlikte yaşandığından, bu olgunun akılda tutulması gerekir. Yapılacak en iyi şey, bunların anlambilimsel eşdeğerlerini belgelenen motifler arasında aramak olacaktır.

Bu kitap, 15 Ekim-29 Kasım 2014 tarihleri arasında
Millî Reasürans Sanat Galerisi'nde düzenlenen Shock Terapi:
1989 Sonrası Polonya'dan Dönüşüm Fotoğrafları sergisi
nedeniyle basılmıştır.

This book is published on the occasion of Shock Therapy.
Photographs of the Polish Transformation After 1989 exhibition
held between October 15 – November 29, 2014 at
Millî Reasürans Art Gallery.

Yayınlayan Millî Reasürans T.A.Ş.
Published by Millî Reasürans T.A.Ş.

Birinci Baskı, İstanbul, Ekim 2014, 1000 adet
First Edition Istanbul, October 2014, 1000 copies

ISBN 978-605-4382-17-0

Organizasyon / Organization
Millî Reasürans Sanat Galerisi
Millî Reasürans Art Gallery

Küratör / Curator
Adam Mazur

Çeviri / Translation
Sema Bulutsuz

56 Tasarım / Graphic design:
a+a istanbul

Renk ayrımı ve baskı / Color separation and printing
Mas Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
Hamidiye Mahallesi Soğuksu Caddesi No:3
34408 Kağıthane / İstanbul
0212 294 10 00
info@masmat.com.tr
Sertifika No: 12055

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında
Yönetmeliğin 5. maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol
taşıması zorunlu değildir.